

Ljubav s iskustvom patnje

Ljudsko srce — korak do vječnosti

*Ružica Martinović–Vlahović**

O srcu je blazirano govoriti. A opet, o tome jedino vrijedi govoriti. Jer po srcu ćemo biti suđeni, ono je naša moneta za vječnost. Satkano od božanskog tkiva svetim vezom ljubavi prema genetskom kodu trojstvenog Boga i odjeveno njegovim krsnim ruhom. Potom oblikovano očinskom brigom i praštanjem, te uvijek nanovo usklađeno s proročkim i evandeoskim ritmom.

Unatoč svemu tomu, nade se tako često zapušteno, zagušeno i zamrlo srce. Bog će to razumjeti, jer jao nama ako nas svede na mjeru naših srdaca i samo nam toliko odmjeri. Srećom, Božja mjera je bezmjerna i postojana — to je mjera milosrđa. Ona čini osobu slobodnom u spoznaji bezuvjetne pripojenosti i jedina može umanjiti bol i strah čovjeka otrgnuta bitku dok visi na pupkovini nebesa. Misao velikog Pascala da „već jedno jedino ljudsko srce predstavlja novu veličinu u odnosu na sve prostore svemira“ vodi nas do spoznaje kako je to srce, odnosno čovjek veći od svemira. I od svega stvorenoga. Jer Bog je bliži čovjeku no ikomu drugomu i blizak mu je najviše što se može biti! Pozvao ga je u osobni odnos i poklonio mu samog sebe. Kroz procjepe vremena, u trenutku otvorenih nebesa, svojim rođenjem otvorio je prolaz kroz koji mu se brzo i lako može približiti. Svu ljubav nebesa prelio je u zemaljsko vrijeme te njome dotiče svako stvorenje za bolji način postojanja. I uvijek iznova silazi putanjama atoma u svetišta srca, u svoj drugi dom.

A u zemaljskom svijetu samo čovjek ima takvo srce u koje može stati čitavo nebesko kraljevstvo koje u njemu dijeli svjetlost od tame, dobro od zla, ljubav od smrti. Naziremo li obrise tog kraljevstva u sebi? Kao da nam stalno izmiču. Ima li ono uopće granice? Ili je Božje kraljevstvo uraslo u svijet pojavnosti, pokazujući se upravo preko njega kako bi postalo vidljivo: u stvarima, u stvorenjima, u ljudskoj duši najočitiije. A u krštenika najzornije — oni imaju pravo državljanstva u državi Božjoj. Ako su „sačuvali jednostavnost u srcu, koja može vidjeti i čuti anđele“, kako kaže papa u miru Benedikt XVI. u knjizi *Bog i svijet*, i oni će ugledati Božju stvarnost. Tako će postati tumači, prevoditelji i vodiči u tom kraljevstvu. I navjestitelji novih ljudskih odnosa — prenoseći drugima svoja viđenja. I govor će im biti drugačiji. Jer jezik tog kraljevstva daje razumjeti ne-

* Ružica Martinović–Vlahović, dr. med., književnica i liječnica.

razumljivo, dokučiti neizgovoreno, shvatiti neshvatljivo, čuti nečujno, osjetiti neosjetljivo, vidjeti nevidljivo, proći kroz zatvoreno, naći put u bespuću i pustoš smrti oživjeti dahom Duha. Jedina jasna granica kraljevstva Božjeg jest granica ljudskog srca. Ukoliko je ono cjelovito, nepodijeljeno i nepodvojeno, širit će ga sve do rubova svojih prostranstava i ispunjati njime čitav život. Vodit će nas potom u sve svjetlije strane postojanja, gdje se „za vječni život radaju djeca svjetla“, kako nam priopćava vazmeno predslavlje.

Možda nismo svjesni hodočasničkog putovanja svoje duše, ugodno zarobljeni tijelom i ovom zemljom, čiju vrtanju također ne osjećamo. Zabavljeni igrom srca u neprestanom premetanju i okretanju lica i naličja svojeg postojanja. U potrazi za dobitkom — tko nema pravi broj, mora uzimati ponovno i ponovno iz života. Zauzeti svojim nevoljama — ranjenost, krivnju i grijeh treba iz dana u dan, neprestance, bacati sebi iza leđa i ne vraćati se po njih — ne dopuštamo srcu mirno kucati u ritmu Božje ljubavi. Ponekad, kad Duh otpuhne zemljane naslage s našeg horizonta, ukažu nam se širine koje preliječemo lagano na krilima molitve dosižući svezremenske sfere. Gdje ne postoje prošlost, sadašnjost i budućnost; odnosno, sve je i prošlost, i sadašnjost, i budućnost — sve je zauvijek! Jer, spašenje je svršena stvarnost, jednom zasvagda.

„Zauzima se za Izraela, slugu svojega, / sjećajući se milosrđa svojega / — kako obeća ocima našim — / Abrahamu i potomstvu njegovu do vijeka“ (Lk 1, 54–55), pjeva Velika trudnica još veće trudnoće, slijedeći primjere vremenskih vetusta Starog i Novog zavjeta: Sare, dviju Ana, pobožne žene Manoahove i Elizabete. Trudnoća kao „djelo Gospodnje“. A na vrhu te stare grane propupao i procvjetao čudesan cvijet — mlada Marija! Buduća Kraljica! Koja neumorno povlači pokrivač Božjeg kraljevstva na ozebli i goli dio čovječanstva. I otima ga za svoje miljenike. Pa i na vječnom sudu, ona neće moći stajati mirno — raskrilit će široko svoj kraljevski plašt na sve koji trebaju Kraljevo pomilovanje. Otkan otkupljenjem, osut zvijezdem Betlehema, obasjan suncem Uskrsnuloga, taj plašt nas dotiče rubovima utjehe, već ovdje „u suznoj dolini“.

Milosrđe u umjetnosti

Od postanka preko Marije — Božje milosrđe iskazano je dokraja u Isusu Kristu! A čovjek — odslikani bitak, neprestano pokušava uhvatiti orise svoje slike u stvarima, sjene Svjetlosti koja preko njega pada odozgo.

Postoji velik broj umjetničkih slika u kojima se tako eksplicitno očitovale milosrđe i koje nas tako dirljivo i duboko obuzimaju prizorima spasonosnog Očeva zagrljaja, u čije skute zaranja sretno izgubljeni sin ili prikazima muke i života našeg Gospodina, gdje u svakom trpećem atomu njegova čovječstva pulsira beskonačnost silinom ljubavi zarobljene u materiji. Ali ja ću iznijeti samo dva malena (a malenost je i evandeoska paradigma!) primjera ljudskih izričaja o Očevoj nježnosti.

Gotovo nevidljiva, poput prozirnog mističnog tkanja, razlijeva se milosna svjetlost po velikom platnu Serafina Schöna *Mistična večera Svete obitelji*, što

prekriva zid ljetne blagovaonice Franjevačkog samostana u svetištu Trsat. Za stolom njih troje uz dva anđelčića. Marijin poluprofil, Josipov profil, a mladom Isusu vidimo cijelo blistavo lice. Samo blage sjenke oko očiju daju naslutiti tragove svevideće nutarnje zrelosti na tom gotovo još djetinjem liku. Na osvjetljenoj polovici Marijina lica stane sudbina cijelog svijeta; u njemu je ucrtano radosno pripadanje i ljupka predanost Činitelju. Josip u sjeni, opušten, postojan, prisutan. Odrasli anđeli ih poslužuju, povjerljivo se došaptavaju i budno nadgledaju; trag zabrinutosti na anđelovu licu, izraz suosjećanja na drugom. Pomoćni stol za posluživanje prekriven svečanim stolnjakom, koji je ujedno jedini raskošni predmet u tom prostoru, ali na njemu nisu servirane zdjele i vrčevi s hranom i pićem, nego grubi alati Isusova budućeg trpljenja. Poput kirurškog stola s instrumentima. Oni za trpezom kao da ga ne vide. Iako slute, čak i znaju — nevidljivo prisustvo muke. Sveti rekviziti otkupljenja, dragocjeni svjedoci Božje boli, anđelima povjereno blago. Arkandeo Mihael straži na braniku, razdvaja prostor stola muke od stola večere. Neka blaguju u miru. I za ptičice na podu nađe se pokoja mrvica. Mladi Isus blagoslivlje jelo, aureola mu titra eteričnom svjetlošću. Duh Sveti bdije nad njim. Svjetlo dolazi, znakovito, iz Marijina smjera i pada na Isusovo lice. I anđelčići za stolom gledaju u nju. Mirnoća i bliskost pripadanja. Ljepota zajedništva. Sveta ugoda. I sveta ljupkost anđela što dvore slavnu obitelj; slavnu po svojem blagostanju usred siromaštva. Možda i nisu imali dovoljno hrane za tu večer, možda su i anđeli osjetili glad dvanaestogodišnjaka, brigu njegove majke i iscrpljenost svetog Josipa nakon cjelodnevnog rada, koji, moguće, već i pobolijeva. Pa je nebo odlučilo proslijediti im nešto s rajске trpeze, od prvine duhovne gozbe. I osvjetliti im mjesto na kojem sjede — smješteno u samom srcu kraljevstva Božjeg. Nasuprot Sinu prazno mjesto — Očevu mjesto? Anđeli hrle, pa i polete kad ustreba. Sipi ljubav nebesa. Svjetlost kojom ih vidimo njihova je vlastita; obasjani njome, obasjavaju i nas. Kako i skromna trpeza može postati banket srca?! Ova svjetlost obasjava i tamu muke. Hoće li ga manje boljeti ako je pružena iz ruku anđela, po Očevu milosrđu? Jer milosrđe je ljubav s iskustvom patnje. Osvjedočena, oplemenjena, obojana i s njome sjedinjena.

U trostihu *Majčina dušica* hrvatski književnik Josip Prudeus slikajući riječima uspijeva u jednu ljupku minijaturu unijeti cijelu ljudsku sudbinu. I svu je osuti bojama i mirisima:

*Kad umre mama
miris se njene duše
useli u cvijet.*

Koliko je milosrdan Bog prema nama kad nam dopušta čak i ovdje na zemlji osjećati svoje ljubljene živima i nakon što odu? Blizima, tvorno prisutnima, do-dirljivima... Pa makar i u cvijetu, pa makar samo u njegovu mirisu. Na svakom koraku Otac nas tješi ljepotom, prosipajući oko nas male nježnosti postojanja. Bdije nad nama majčinskom brižnošću i nuka nas istinskim jelom, kako nam duše ne bi umirale za vječnost, a tijela za sadašnjost. Pa da vučemo privide sebe, neznani

neznanima — sjenke sjena postojanja. Poput praznih ljuski što ih raznosi vjetar. Punina života, punina radosti — je li to za ovaj svijet ili samo za anđele? I ima li išta izvan nas što ćemo moći zadržati, nakon što nas ne bude? Možda samo ono što smo dali drugima. Ono što smo im odjenuli dat će nam se kao svečano ruho na svadbenoj gozbi i ono čime smo ih nahranili bit će nam servirano na svadbenom stolu. A žedu ljubavi gasit će nam ona ista kojom smo punili čaše drugima na trpezi života.

Jer dobili smo već ovdje dovoljno. Svaki po komadić Sinovljeva srca koje je u svojem čovječstvu toliko sukladno i sklono ljudskom, te svaki vapaj zemaljski odzvanja u njemu. Dovoljna je samo jedna ljudska bol da ga ispuni cijelog, a opet sve boli svijeta mogu stati u njega. A u patnji jednog djeteta, nepovratno boleznog, teško je razlučiti granicu između tog dvojeg. Darovan nam je plamen koji grije, a ne peče, gori, a ne sagara. Izgarajuće jastvo u središtu našeg bića pulsira ritmom postojanja. I tako uvijek iznova obasjava ovo čudesno stvorenje što nosi ime: čovjek — oživljena glina.